

Statens vegvesen region øst
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Saksbehandler, innvalgstelefon
Carl Henrik Jensen, 69247049

Uttalelse til konseptvalgutredning (KVU) for veiforbindelser øst for Oslo

Vi viser til brev datert 08.01.2020 med høring av konseptvalgutredning (KVU) for veiforbindelser øst for Oslo.

Fylkesmannen i Oslo og Viken mener føringene fra nasjonalt og regionalt holder tilsier at det må satses på transportløsninger som legger til rette for økt bruk av kollektive løsninger, som jernbane, for å få mer av persontransporten som skjer med privatbil på E6 over på kollektive transportløsninger. En stor del av trafikken på E6 skal til Oslo eller går mellom andre byer i regionen. Dersom denne trafikken i større grad kan løses med kollektive løsninger bedres også kapasiteten på E6.

Vi støtter en forsiktig utbygging av fv. 120 og rv. 22 som ikke medfører økt veikapasitet, men bedre trafiksikring og beredskap, jf. konsept 5. Andre konsepter vil raskt komme i konflikt med nasjonale og regionale målsettinger. Målsettinger om reduserte klimagassutslipp, ivaretagelse av naturmangfold og jordvern bør være viktige føringer for videre arbeid.

Bakgrunn

Konseptvalgutredningen analyserer ulike konsepter for alternative veiforbindelser øst for Oslo i korridorene til rv. 22 og fv. 120 mellom E6 syd i Østfold og E6 nord for Oslo opp mot Kløfta. Det er også sett på mulig tilkobling til rv. 4 via fv. 22 fra Hvam til Gjelleråsen. En vurdering med tilknytning til en eventuell fremtidig Ring 4 utenfor Oslo inngår også i arbeidet.

Fylkesmannen i Oslo og Viken har deltatt i arbeidsverksted og ekstern referansegruppe for arbeidet. Vi skal bidra til at planer generelt ivaretar nasjonale og vesentlige regionale interesser innen landbruk, klima og miljøvern, folkehelse, samfunnssikkerhet, samt barn og unges interesser. Fylkesmannen skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer innen våre ansvarsområder blir fulgt opp i kommunale og regionale planer.

Vurdering

Regjeringen har lagt fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging (2019) for å fremme en bærekraftig utvikling i hele landet. Regjeringen legger vekt på at vi står overfor fire

store utfordringer:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen.

Norge har som målsetting å være et lavutslippssamfunn i 2050, jf. klimaloven.

Vi viser også til føringene i statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (2014). Det fremgår blant annet at ved behov for økt transportkapasitet skal mulighetene for å løse transportbehovet med et effektivt kollektivtilbud og bedre tilrettelegging for sykkel og gange utredes.

REGIONALE PLANER

De regionale planene skal legges til grunn, også for statlig planlegging og virksomhet i regionen, jf. plan- og bygningsloven § 8-5. I regional plan for areal og transport i Oslo og Akershus (2015) er et av hovedmålene at *transportsystemet skal være effektivt, miljøvennlig, med tilgjengelighet for alle og med lavest mulig behov for biltransport*. Et av de underordnede målene er at *Investeringer og prioriteringer i transportsystemet [skal] understøtte utviklingen av en effektiv arealbruk, og økte andeler av persontrafikken med kollektive transportmidler, sykkel og gange*.

Det fremgår videre av planen at målene om en mer konkurransedyktig og bærekraftig region kan nås, dersom stat, fylker og kommuner endrer kurs og samordner sin areal- og transportpolitikk i tråd med planen. Planen legger opp til et mer konsentrert utbyggingsmønster og en større satsing på kollektivtransport, sykkel og gange.

I Fylkesplan for Østfold – «Østfold mot 2050» (2018) er det blant annet et delmål under klima og energi at transporten skal være fossilfri innen 2030. En av strategiene er overgang fra privatbil til gange, sykkel og kollektive transportløsninger. Det inngår i delmål for transport og infrastruktur at eksisterende infrastruktur skal utnyttes og vedlikeholdes. Vi vil også fremheve denne fylkesplanens delmål og strategier om naturmangfold og blågrønn struktur og jordvern.

KONSEPTVALGUTREDNINGEN

KVU-arbeidet viser at selv motorveikonseptene gir lav måloppnåelse for avlastning av E6-trafikken gjennom Oslo. Alle konseptene har negativ samfunnsøkonomisk nytte. Konsept 5 har imidlertid minst negativ samfunnsøkonomisk nytte (-0,3 milliarder) og er det klart beste konseptet både når det gjelder prissatte og ikke-prissatte virkninger. Vi anbefaler at det prioriteres arbeid med kollektive løsninger, som utbygging av jernbanen, for å få mer av persontransporten som skjer med privatbil på E6 over på kollektive transportløsninger. En stor del av trafikken på E6 skal til Oslo eller mellom andre byer i regionen. Dersom denne trafikken i større grad kan løses med kollektive løsninger bedres også kapasiteten på E6, inkludert i avvikssituasjoner, for den trafikk som må gå der. Det må også tas med i betraktning at kommunene og regionen i mye større grad enn før satser på økt arealbruk i sentrum og ved kollektivknutepunkt.

I tillegg til klimagassutslipp fra anleggsperioden og fra transport er det viktig å ta med at arealbruksendringer vil kunne påvirke hvor mye karbon som lagres på arealet og i jorda. Arealbruksendringer vil og kunne endre nedbrytningsprosessene i jorda, og gi utslipp. Vi mener dette bør med i vurderingen av konseptene.

Vi støtter en forsiktig utbygging som ikke medfører økt veikapasitet, men bedre trafiksikring og beredskap. Om en større andel tungtrafikk går over på rv. 22 og fv. 120 er det viktig å sikre veiene slik at man reduserer faren for alvorlige trafikkulykker.

Landbruk og jordvern

Samtlige konsepter vil medføre tap av dyrket jord. Jordressursene innenfor samtlige korridorer består i stor grad av lettdrevet jord av god og av svært god jordkvalitet. Anslag for omdisponering er vist i rapportens vedlegg 13 *Landskapskarakteranalyse - ikke prissatte effekter*. Det går her fram at konseptene 1, 2, 3 og 4 vil legge beslag på henholdsvis 1100, 700, 900 og 900 daa dyrket jord. Konsept 5 er i rapporten angitt til å legge beslag på minimalt med dyrket jord.

I konseptvalgutredningen vises det til den nasjonale jordvernsstrategiens mål om at årlig omdisponering ikke skal overstige 4000 daa, og det understrekes at jordvern er et viktig behov innenfor utredningskorridoren. Vi forutsetter at eventuell konsekvensutredning av et konsept blir foretatt etter håndbok V712, og at nasjonale og regionale jordvernhensyn fortsatt gis prioritet i det videre arbeidet.

Naturmangfold

Utredningen peker på mange sentrale naturmangfoldtema som berøres. Hvert år blir nye områder kartlagt, blant annet gjennom NiN-kartlegginger (Natur i Norge). Det er viktig at man i det videre arbeidet legger det til enhver tid mest oppdaterte kunnskapsgrunnlaget til grunn.

Fylkesmannen forutsetter at eksisterende og foreslåtte naturvernområder ikke berøres. Miljødirektoratet sendte i 2019 en tilrådning for supplerende vern til Klima- og miljødepartementet. Tre av områdene som er aktuelle som nye naturvernområder, ligger i nærheten av de foreslåtte veikorridorene. Dette gjelder Preståa (Enebakk/Lillestrøm), Mjær nord (Enebakk) og Buerelva-Rørsjøen (Sarpsborg).

Fylkesmannen har i 2020 fått i oppdrag å starte verneprosess for nasjonalpark i Østmarka. Den endelige avgrensningen for en eventuell nasjonalpark er ikke avklart, men vi forutsetter at det legges vekt på hensynet til nasjonalparken i videre arbeid.

De aktuelle veikorridorene går på henholdsvis øst- og vestsiden av Nordre Øyeren naturreservat, som er Nord-Europas største innlandsdelta. Nordre Øyeren ble vernet som naturreservat i 1975 og fikk internasjonal Ramsar-status i 1985 på grunn av områdetets betydning for trekkende våtmarksfugl. Rv. 22 er nylig blitt utvidet til firefelts vei gjennom naturreservatet, og Fylkesmannen vil i den videre prosessen legge vekt på at en eventuell ny vei ikke medfører økt belastning på de unike naturverdiene i verneområdet.

Det er flere forekomster av verdifulle ravinedaler langs de foreslåtte veikorridorene, og det er positivt at raviner i landskapskarakteranalysen er utpekt som et av fire sentrale tema som har betydning ved valg av konsept. Leirraviner er vurdert som sårbar på den norske rødlisten for naturtyper, og mange raviner er allerede gått tapt som følge av bakkeplanering, oppfylling og nedbygging. Det er derfor viktig å ta vare på resterende forekomster av ravinedaler, særlig raviner med høy verdi og store,

sammenhengende ravinesystemer. Flere kommuner har nå oppdaterte kartleggingsrapporter for raviner, som kan være et godt kunnskapsgrunnlag.

I stortingsmeldingen om naturmangfold (Natur for livet) går det frem at arealendringer er den største negative påvirkningen på natur i Norge i dag. Dette er også trukket frem i de nye Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Dette samsvarer med rapporten fra naturpanelet (IPBES) om verdens naturtilstand i 2019. Her går det frem at en av de viktigste truslene mot biologisk mangfold er at vi bygger ned arealene hvor artene lever. Som følge av nedbyggingen akselererer tapet av naturmangfold. Tapet av natur vurderes nå som en like stor trussel som klimaendringene. Vi mener dette er et viktig bakteppe når konsept skal velges.

Veikorridorene går også gjennom landskap som huser rovdyr. Disse trenger sammenhengende skogområder som leveområder. Regionen har et stort utbyggingspress og mange infrastrukturtiltak. Vi ser det som viktig å ivareta mest mulig sammenhengende naturområder, jf. naturmangfoldloven § 10 om samlet belastning.

Med hilsen

Gunhild Dalaker Tuseth
direktør

Eli Kristin Nordsiden
seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

Medsaksbehandlere:

Pernille Botzet (naturforvaltning), 22003688
Trygve Westrum Solem (landbruk), 32266719

Kopi til:

Oslo kommune, Bymiljøetaten	Postboks 636 Løren	0507	OSLO
Viken fylkeskommune	Postboks 220	1702	SARPSBORG
Oslo kommune, Plan- og bygningsetaten	Postboks 364 Sentrum	0102	OSLO